

AGAMEMNON

OSOBY

AGAMEMNON, král v Argu

KLYTAIMESTRA, jeho choť

AIGISTHOS, její milenec

KASSANDRA, trojská věštkyňe

HLÍDAČ, sluha Agamemnonův

HLASATEL Agamemnonův

SBOR STARCŮ

Průvodci, sluhové a služky

*Koná se v Argu za doby mythické před palácem
Agamemnonovým*

V pozadí palác s hlavním vchodem uprostřed a dvěma vchody postranními. Podél zdi kamenné lavice. Před palácem několik oltářů a soch bohů, mezi nimi socha Apollonova. Na střeše paláce leží hlídač. Je noc, schyluje se k ránu

HLÍDAČ

Zbavte mne, prosím, bozi, útrap mých,
té celoroční stráže! Jako pes
tu léhám lokty opřen na domě
svých pánů Atreovců, dobře znám
sbor nočních souhvězdí, i hvězdy znám,
jež svými východy a západy
nám lidem nosí léta žár i mráz,
ty jasné vládce, nebes okrasu.
Teď čekám zas, až svitne znamení,
zář ohně, z Troje zprávu nesoucí
a zvěst, že padla. Tak to poroučí
duch ženy, plný očekávání
a vůle, rovné vůli mužově —

A když tak na tom loži spočívám,
jež trýzní rosa s nočním povětrím
a na něž nikdy nezavítá sen —
vždyť místo spánku stojí u mne strach,
by spánek pevně víčka nesevřel —
a chce-li se mi zapět, zapískat
a kouzlem písňe spánek zaplašit,

já sténám, nad neštěstím domu lkám,
v němž není skvělé kázně bývalé —

Kéž se již zbavím šťastně útrap svých
a temnem svitne blahá ohně zvěst!

*Zmlkne a vyhlíží. Poněkud se rozední. Pojednou se hlídač
vzchopí*

Ó vítěj, světlo, které zvěstuješ
nám v Argu z nočních temnot denní jas
a hojné tance, slavící ten zdar!
Juch hej, juch hej!

Vstane

Chci k Agamemnonově choti jít
a vše jí říci, aby vstala hned
a dala v domě zbožným jáсотem
tu záři vítat, je-li dobyto
už Troje, jakož jasně zvěstuje
ten plápol ohně. A já úvodem
se první pustím s chutí do tance!
Chci za to mít, že páni vyhráli,
když přinesl ten plápol trefu mně.

Kéž jenom mohu stisknout pánovi
tu drahou ruku, až se navrátí!
A jinak — mlčím; zámek veliký
mi tiskne ústa. Tento dům by sám,
ach, pověděl vše nejzřetelněji,
jen nabyt hlasu! Znalým jasná jsou

má slova; pro neznalé — nevím nic.

Sestoupí střechou do domu

*Pausa. Svítá. V paláci se začne ozývati ruch. Po chvíli
z něho vyjde několik sluhů s planoucími pochodněmi;
nesou obětní nářadí a oběti. Za jásavých výkřiků se rozejdou
na různé strany. Zanedlouho uchází na scénu sbor star-
ců. Jsou ozbrojeni dýkami a meči*

NÁČELNÍK SBORU

Již deset to let, co Menelaos
a Agamemnon,
dva Atreovci, dvě bratrů, jimž Zeus
dal dvojí trůn a dvojí dal moc,
ti velcí sokové Priamovi,
zde ze země vyslali hellenský voj,
— sta korábů měl —,
aby válkou urážku pomstil.

Zněl z prsou jim hněvný válečný ryk
jak supů skřek,
když divoce žalostní pro dorost svůj.
Ti krouží kol hnízda kdes ve výši hor
a veslují vesly perutí svých,
když zmařen byl trud,
s nímž hlídali mláďata v hnízdě.

Však nějaký bůh — ať Foibos, či Pan,

či Zeus — tam ve výši slyší ten skřek
a nářek věstců a chráněnců svých
a za zlý ten čin,
byť později, sesílá pomstu.

Tak seslal mocný Hostinný Zeus
též na Parida dvě Atreovců
a pro onu záleznou ženštinu chtěl
tak přivodit Řekům i Trojanům boj,
jenž zápasů, krušících údy, je pln:
v něm kolena k zemi se sklánějí v prach,
a oštěpu hrot
se láme, když bitva se začne.

Ať jakkoli stojí však nyní ten boj,
co souzeno plní se. Kadidla dým,
ni úlitby, čistých ni obětí žár,
nic osudu hněv
svést nemůže s přímé cesty.

Však my, kdož neslavně pro stáří těl
jsme zůstali doma, když odplouval voj,
my čekáme zde,
co dětské síly nám podpírá hůl.
Jeť starobě podobno dětství, kdy hrud'
je kypících šťáv
sic plna, však Ares nesídlí v ní.
A letitý kmet — co života strom

již usýchá — po třech se může jen brát,
když kráčí cestou, jak dítě je sláb
a bloudí, jsa přízrakem za dne.

*Z paláce vychází Klytaimestra s četným průvodem
obojího pohlaví. Někteří jeho členové nesou obětní nářadí a
oběti, zapalují ohně na oltářích a přisluhují královně, když
postupně na všech oltářích obětuje*

NÁČELNÍK SBORU
obrácen, ke Klytaimestře

Ó Klytaimestro,
ctná Tyndareovno, královno, mluv,
oč jde, co nového? Jakou to zvěst
jsi zaslechla, rci,
že posíláš oběti chrámům?

Všech bohů výšin i podsvětní tmy,
co nad městem bdí,
co na nebi sídlí a chrání nám trh,
všech oltáře obětmi planou.
A stoupá až k nebesům ohnivý sloup
— tam onen, zde ten —
a svatého oleje útěšný proud
jej napájí, něžného, prostého lsti,
dar z komory králova domu.

Nuž z toho nám, královno, pověz, co lze,

co prozradit smíš,
a nynější starosti naše tak zhoj!
Hned ony nás plní tušením zlým,
a hned zase z plápolu obětí tvých
svit naděje plaší nezkojný trud
a úzkost, jež stravuje duši.

Pausa

Klytimestra obětuje dále, sboru si nevšímajíc

NÁČELNÍK SBORU

seskupiv sbor u sebe

Znamení zdaru jsem zmocněn opěvat,
bojovným mužům
na cestu dané. Věk stařecký ještě nám vnuká
od bohů lahodu zpěvu: ta síla nám zbývá.
Dvou trůnů moc,
Hellady vládce, dva vévody svorné
řeckého mužstva
vypravil s kopím a mstící pravicí do trojské země
bojovný úkaz.
Králům loďstva dva králové pernatců,
orlové — černý, a na hřbetě bílý —
se zjevili
u domu po ruce, kopím jež mává,
na místě každému zřejmém.
Hltali zaječí plod, jenž nadouval matčino lůno
a k cíli své dráhy nedospěl.

SBOR

Žel, žel! Nakonec však ať zvítězí dobro!

NÁČELNÍK SBORU

Kalchas, vážený věstec té výpravy, na Atreovce
pohlédl, dvojici dvojitě povahy, poznal
vévody loďstva v těch bojovných zajíců škůdcích
a prorocky děl:

„Kořistí Priamův hrad té výpravy stane se časem,
osud pak rozchvátí mocí vše bohatství
trojského lidu,

chované v hradbách.

Jenom ať boží nevole nezmaří
mocnou tu uzdu, jíž vojsko je Troji!

Neb Artemis ctná

z lítosti nevraží na okřídlené

ohaře svého otce,

kterým pad' za oběť zajíc nebohý

s mlád'aty v lůně.

Jí protiví se těch orlů kvas!“

SBOR

Žel, žel! Nakonec však ať zvítězí dobro!

NÁČELNÍK SBORU

„Ó krásná, laskavá bohyně,
jež vlídně chráníš ssající mlád'ata zvěře
žijící v lesích a polích, ba chráníš

bezmocná štěňata zuřivé lvice,
vyplň, ó prosím, to příznivé znamení,
je-li však neblahé, odvrť je od nás!
A volám tebe, Paiane, ochránce božský:
dej, ať tvá sestra

nám větrem protivným, bránícím v plavbě,
nepoutá loďstvo,
nechať nás nenutí k nějaké oběti, hříšné a hrozné,
strůjkyni krevního sváru,

jenž ničí k manželu úctu.

Čekáť a strašně se zdvihne
bdělý vždy hněv, ten lítý hospodář, dítěte mstitel.“
Takové královu domu kněz Kalchas osudy hlásal
společně s velkým zdarem

z těch orlů na cestu vzletlých.

Shodně s tím zapěj —

S B O R *vpadá*

Žel, žel! Nakonec však ať zvítězí dobro!

Krátká pauza, za níž Klytáimetstra pokračuje v obětech.

Sbor se poněkud rozestoupí a vzhledne k nebi

S B O R

Die, Die! Ať jsi kterýkoli bůh,
takto tě chci jmenovat,
je-li ti to příjemné.
Vážím-li vše ve světě,
nemohu s tebou srovnat nic —

leda jen Dia! — ač mám-li opravdu svrhnout
břímě pochyb nicotné.

Zapomenut bude onen mocný bůh,
který vládl před věky,
hýře silou bojovnou.
I kdo po něm panoval,
zmizel, zdolán vítězem.
Ale kdo vítězství Diovo ochotně hlásá,
dojde cíle moudrosti.

Lidem on k moudrosti ukázal
cestu, výsostný zákon dav,
utrpením se učiti.

Úzkost, pamětlivá zla, se místo snu
vlévá do hrudi, a tak se mimoděk
dostavuje rozvaha:
bohů to milost, tvrdě třímajících
svatě světa kormidlo.

Proto též starší Atreův syn,
řeckému vojsku velící,
nehaněl tenkrát věstců um:
poddával se vlnám těžkého osudu,
když byl řecký zástup tísněn větrem zlým,
stravujícím zásoby,
na bouřných březích aulidských jsa poután
přímo naproti Chalkidě.

Kdes od Strymonu přilétl mocný víchr,
 zlý kotvitel, strůjce odkladů a hladu,
 jenž zneklidnil muže, nešetřil
 provazů ani lodí
 a dvakrát dlouhým činil čas a mořil
 tím strastným otálením výkvět Řeků.
 Když pak věstec oznámil
 od oné kruté bouře
 odpomoc ještě krutší,
 vznášeje vinu na Artemidu,
 Atreovici zděšeně žezlem
 bušili o zem, nemohli zdržet
 slzy, jež tryskly z očí.

A tehdy se ozval takto starší vládce:
 „Ach, těžký to osud neposlechnout božstva,
 a těžký své dítě utratit,
 ozdobu svého domu,
 krev panenské dcery prolít u oltáře
 a otcovské ruce zbrotit jejím proudem!
 Cože tu není zločinem?
 Mohu já opustit loďstvo,
 mohu své spojence zradit?
 Přejí si přísně panenské krve,
 oběti kruté, tišící větry,
 a mají právo žádat tu oběť.
 Budiž to ke zdaru vojska!“

A když se pak sklonil pod nutnosti járho,
 když nastal v jeho duši hříšný obrat,
 tak bezbožný a zločinný,
 byl odhodlán v mysli odvážit se všeho.
 Nám vnuká smělost bídná, slepá vášeň,
 zlo osnující, hlavní pramen strastí.
 I neváhal za zdar výpravy,
 konané ze msty za ženu,
 na smírnou oběť loďstva
 usmrtit vlastní dceru.

Ni proseb ni nářků, vysílaných k otci,
 ni panenského věku nehleděla
 ta bojechtivá knížata.
 Hned po modlitbě kázal otec sluhům
 v plášť dívku zahalit a odhodlaně
 ji do výše jak obětní kůzle zdvihnout
 a nakloniti nad oltář;
 aby pak z jejích spanilých úst
 nevyšla kletba na dům,
 kázal je zatarasit

tlumičem hlasu, mocným, pevným roubíkem.
 I splývá k zemi šafránová říza,
 zrak stíhá jako střelami
 obětníky, o soucit je prosí;
 jak na obraze krásná jest,
 a nemůže je oslovit.

Kolikrát jim zpívala
v otcově mužské síni,
tak pohostinné! Z cudných úst
čisté panny hlaholil
vždy při úlitbě milý zpěv,
jímž prosila o štěstí pro milého otce . . .

Co bylo dále, nezřel jsem a nepovím;
um Kalchantův se neukázal planým.
Však vážky práva způsobí,
aby člověk utrpením zmoudřel.
Co přijíti má, to stačí znát,
až to tu jest; dřív nech to být,
nechtěj předem naříkat!
Přijde to, záříc jak jitro.
Nuž ať se aspoň zdaří to,
co si přeje královna,
zde přítomná, ta jediná
a bdělá zástita argejské naší vlasti!

Klytaimestra, skončivši oběti, postoupí směrem ke sboru; náčelník jí vychází uctivě vstříc. Je bílý den

NÁČELNÍK SBORU

Ó Klytaimestro, s úctou blížím se
k tvé vznešenosti; neboť slušno je
ctít ženu vládce, je-li opuštěn
trůn mužův. Zaslechla jsi dobrou zvěst,
či čekáš blahověstné poselství,

že obětuješ? Zvěděl bych to rád;
chceš-li však mlčet, nehorším se nic.

KLYTAIMESTRA

Kéž se nám zrodí podle přísloví
z líbezné noci jitro blahostné!
Zvíš o radosti větší, než je vše,
co z nás kdo očekával. Dobyli
již Priamova města Řekové!

Pohnutí ve sboru

NÁČELNÍK SBORU

překvapeně

Co pravíš? Nechápu — toť k nevíře!

KLYTAIMESTRA

Naše je Troja! Mluvím zřetelně?

NÁČELNÍK SBORU

dojatě

Mne jímá radost, loudí z oka slzu!

KLYTAIMESTRA

Tvé oko svědčí, jak jsi upřímný.

NÁČELNÍK SBORU

po krátké chvíli věcně

Máš spolehlivý důkaz pro tu věc?

KLYTAIMESTRA

Mám, ovšem! — ačli mne bůh nezklamal.

NÁČELNÍK SBORU

stále kritičtěji

Dbáš o svůdná snad ve snu vidění?

KLYTAIMESTRA

Sny dřímající duše odmítám.

NÁČELNÍK SBORU

Či tě snad strhla neurčitá zvěst?

KLYTAIMESTRA

Jsem dítě, že mě takto peskuješ?

NÁČELNÍK SBORU

A když bylo města dobyto?

KLYTAIMESTRA

Té noci, z které vzešel tento den.

Překvapení ve sboru

NÁČELNÍK SBORU

Kdo by to moh' tak rychle zvěstovat?

KLYTAIMESTRA

Bůh ohně vyslal s Idy jasnou zář,
a k hlídce od hlídky se ubíral

ten pochodňový posel. Na Lemnos
 jej Ide na tes Hermův poslala,
 a z ostrova tu mocnou pochodeň
 zas převzal Athos, Diův strmý vrch,
 a pocestného ohně mocný sloup,
 tak vysoký, že pokryl mořský hřbet,
 tam ničil celé bory zvesela,
 a svit jak slunce zlatě zářící
 dal na Makistu hlídkám znamení.
 Ten neváhal a neopominul
 své povinnosti posla, podlehnul
 snad nerozvážně spánku: ohně zář
 hned létla v dálku k proudům Euripu
 a Messapia strážcům nesla zvěst.
 Ti odvětili ohněm: zažehše
 suchého vřesu kupy, podali
 tu zprávu dále. A ta mocná zář,
 až dosud plná sil, jak luny jas
 se kmitla přes asopskou rovinu
 až k horám kithaironským, další zas
 tam budíc požár, jenž ji na pouti
 měl vystřídat. I uposlechla stráž
 té dálkozvěstné záře, zažehla
 též oheň, větší, než byl nařízen.
 Ten šlehl přes Gorgopské jezero,
 a hory Aigiplanktu dostihnul,
 vybídl strážce, aby nemeškali
 a vyplnili příkaz o ohni.

I vznítí vrchovatou hranici
 a vyšlou mocný jazyk ohnivý,
 že převýšil i strmé pobřeží,
 jež leží nad Saronským zálivem,
 a zářil přes něj dále, stále dále,
 až dospěl k arachnajským skalinám,
 k hlídce, jež s naším městem sousedí.
 Pak domu Atreovců dostihl
 ten plápol, pravnuke ohně na Idě.

Nuž takový jsem závod pochodní
 já zařídila: jeden přejímal
 ji od druhého, a byl vítězem
 jak první běžec, tak i poslední.
 A takový ti důkaz podávám
 a svědectví dle zprávy, kterou mi
 můj manžel právě z Troje oznámil.

Podiv a rozpaký ve sboru

NÁČELNÍK SBORU

Až později se k bohům pomodlím,
 ó paní; teď bych si přál obšírně
 ten výklad znovu slyšet, který jsi
 nám podala, a diviti se mu.

KLYTAIMESTRA

Dnes už je Troja v moci Achajů!
 Dnes městem zní as nesouladný křik.

Vlij olej s octem v tutěz nádobu,
 a shledáš, že se nebratrsky sváří.
 A tak jsou různé hlasy vítězů
 a poražených na poslech dle toho,
 jak různý los je stihl. Jedni z nich
 tu u těl mužů, onde bratrů svých,
 tam děti u těl otců letitých
 zas leží, poroba všem tiskne krk
 a lkají nad osudem drahých svých.
 A zatím druzí, po všech lopotách
 té noční bitvy lačni, snídani
 si strojí z toho, co kde v městě jest,
 a pořádku ni kázně nedbají:
 jak padl na koho los náhody,
 tak bydlí v trojských domech dobytých,
 jsou prosti rosy, prosti chladu těž,
 jenž pod širým je nebem sužoval,
 a jako velcí páni, bez hlídek
 si budou ve snu hovět celou noc.

A ctí-li bohy, kteří dobytou
 tu chrání zem, i jejich příbytky,
 nebude zbaven vítěz vítězství.
 Jen ať se vojsko střeží ze zisku
 chtít plenit, co je zločin pleniti!
 Jeť třeba vrátiti se šťastně domů.
 A vydá-li se vojsko na cestu,
 jsouc hříchem proti bohům netknuto,

je možné, že se mu snad podaří
urazit zpětnou dráhu dvojběhu,
ač nezpůsobí-li mu novou strast
vždy bdělé hoře těch, kdo zhylnuli.

Jsem žena, ale tos měl slyšeti
z mých úst. *Významně:*

Kéž zvítězí však bezpečně
a jasně dobro! Stane-li se tak,
mám za sta vzácných statků požitek.

NÁČELNÍK SBORU

Rozvážně mluvíš jako moudrý muž,
ó ženo! Já se po tvých důkazech
tak spolehlivých, chystám slavný dík
vzdát bohům. Dosáhli jsme milosti,
jež zasluhuje této námahy.

Klytáimestra s průvodem odchází do paláce

NÁČELNÍK SBORU

se vztaženými rukama u jednoho z oltářů

Die králi a přátelská Noci, měj dík,
ty zdobená všelikou krásou,
jež na trojské hradby tak hustou síť
jsi vrhla, že nemůže dospělý muž
ni jinoch zdolat těch tenat moc —
zlé poroby síť
a zhouby, jež trestem vše stíhá.

Nuž před Diem, ochráncem hostinných práv,
se skláním, že Parida ztrestal tak zle.
On dlouho naň mířil a napínal luk,
aby nevyslal nadarmo s tětivy šíp
buď předčasně anebo do hvězd.

Pozadí scény se ponoří do tmy; sbor postoupí do popředí

SBOR

Lze říci a lze jasně vystopovat,
že Diova rána stihla provinilce.
Jak rozhodl, tak jednal. Leckdo myslí,
že božstvo nepokládá za hodno dbát těch,
kdo šlapou všechno svaté v prach.
Kdo myslí tak, je bezbožník.
Toť jasné potomkům všech těch,
kdož planou hříšnou chtivostí
mít to, nač nemá jejich smělost sahat,
když nadměrným zdarem kypí jejich palác.
Tak maří vlastní blaho. Skromný pouze los,
avšak prostý pohrom si přej
každý, kdo zdravý má rozum.

Neboť kdo opojen štěstím
vznešený oltář práva
rozmetá, toho ni poklady
před zkázou neuchráná.

Moc svůdné choutky neblahá jej zdolá,
ta strašná dcera bludu, zlého rádce.

A všecken lék je marný. Zhoubný skutek
se neutají, září děsným plamenem.

Jak špatný peníz kovový
se narážením otírá

a černá, tak též ztrácí lesk
ten muž, když soud ho postihne.

Jak chlapec ptáče přelétavé honí
a na obec vkládá skvrnu strašné hanby;
ni jediný z bohů jeho proseb neslyší.

Toho pak, kdo se ho ujímá,
toho bůh, hříšníka, ničí.

Tak tedy přišel i Paris
do domu Atreovců,
zhanobil hostinný jejich stůl
tím, že unesl ženu.

Ta žena zanechala spoluobčanům
zlo námořního zbrojení,

kopí shluk a štítů,
a vezla věnem do Troje

los záhuby: tak vyšla
z brány ruče ta smělkyně zlá.

A ti, kdož domu věštili,
tak promlouvali, žalně bědujíce:

„Ó běda, běda domu, běda knížatům
a běda loži, na němž mužnost hledala!

Hle, bídně opuštěný muž
mlčí v němé hanbě,

nespílá a nekáře.

Ne vládcem: stínem se bude zdát
ve stesku po té, jež přes moře mu prchá.

Soch a obrazů krásných
půvab se protiví králi;
vše, co je v nadné pro lidský zrak,
zašlo, když zmizela ona.

V snách krásné se mu zjevují sic vidiny,
však strastné; rozkoš působí,
ale jen planou, ach, planou.

Neb vidí-li kdo za spánku
co líbezného ve snách,

zmizí mu ihned z náručí
to vidění a po druhé

už nepřilétá na perutích spánku.“ —

Nuž takové je hoře uvnitř paláce,
a jest i jiné, ještě trpčí nad toto.

Lid řecké země se vypravil
pospolu ze své vlasti,

usedavý náрек a pláč

se v každém domě rozléhá:

věru, ach, přemnoho strastí bodá srdce!

Koho tam vyslal, ví každý:

do každého však domu

vrací se místo hrdinů

chladná urna a popel.

Bůh Ares, s těly kupčící, ten směnárník,
 třímá váhy v boji lýtých oštěpů
 a těžký, ne však zlatý prach,
 prach z hranic, budící hořký pláč,
 posílá od Troje přátelům,
 do lehkých uren vkládaje
 popel statných, mužných těl.
 I lkají a chválí: jednoho,
 že uměl dobře bojovat,
 a jiného, že čestně pad'
 v zápase — pro ženu jiného.
 Leckdo pak reptá potichu:
 z bolu je jímá nepřízeň
 k mstitelům, Atreovcům!

Jiní však — rekové světlí —
 leží pohřbeni v Troji;
 cizí a nepřátelská zem
 vítěze skryla svou prstí.

Hlas občanů s hněvem sdružený je těžkým zlem,
 kletbou lidu, jež si žádá odplaty.

I čekáme plni úzkosti,
 že uslyšíme chmurnou zvěst.
 Vraždí-li kdo národy,
 neujde oku božimu!
 Černé Lítice čekají,
 an žije v štěstí nekalém,
 i zvrátí mu šťastný žití běh

a uvrhnou ho v temnotu.
 V neznámu žije pak bez moci.
 Nadměrná sláva je osudná:
 do strmých štítů nejspíše
 Diovy blesky bijí!

Chválím štěstí jen skromné;
 nechci být dobyvatelem,
 také však nechci zakusit
 poroby u cizích lidí.

Pozadí scény se rozjasňuje

PRVNÍ ČLENSBORU

Z té záře blaho věštící
 se rychle pověst rozlétla
 mezi lid. Je pravdivá?
 Kdož ví! Toť věru zázrak — není-li to klam.

DRUHÝ ČLENSBORU

Kdo je tak dětinský či padlý na hlavu,
 že by své srdce rozechřál
 tou zvláštní ohně zvěstí, a pak zklamán byl,
 když se nepotvrdí ta zvěst?

TŘETÍ ČLENSBORU

Kde vládne žena, sluší se
 dřív díky připouštět, než se co vyplní.

ČTVRTÝ ČLENSBORU

Hlas ženy dojde lehkou víry, šíří se

jak vítr; jako vítr však
zas zanikají zvěsti vyšlé z ženských úst.

*Za řeči se poněkud uvolnilo semknutí sboru, sbor ustoupil
zvolna do pozadí scény*

NÁČELNÍK SBORU
vyhlížeje doleva ukazuje

Hned zvíme, zda ty zárné pochodně
a světla, řada hlídek ohnivých
nám hlásá pravdu, či zda přilétl
jak sen ten luzný svit a ošálil
nám smysly. Vidím tamto od břehu
jít hlasatele. Snítka olivy
mu stíní hlavu, prach pak žiznivý,
ten soudruh bláta, je mi svědectvím,
že není němým poslem, nepodá
nám zprávu dýmem ohně, který by
snad nítíl v horských lesích, nikoli:
buď utvrdí nás řečí v radosti,
anebo — — opak nevyjde z mých úst!
Kéž k tomu, co se dobrým zjevilo,
se přidá nové dobro! Kdokoli
snad přeje obci něco jiného,
ať plody svého bludu klidí sám!

Zleva přikvapí s hlasatelskou berlou zaprášený a ověnčený

HLASATEL

Otcovská půdo vlasti argejské,

dnes po deseti letech vracím se
zas k tobě: když tak mnoho nadějí
se ztroskotalo, ta se jediná
mi vyplnila! Nebylť jsem si jist,
že jednou zemru v zemi argejské
a dojdu v ní kdy hrobu milého.

Obraceje se k zemi, nebi a oltářům

Nuž vítej, vlasti, vítej, sluneční
ty světlo, vítej, Die, králi země,
a vládce Apollone, který nás
už luku svého šípy nestíháš!
Dost zla jsi u Troje nám způsobil,
teď nám buď lékařem a zachráncem,
ó vládce Foibe! Bohy družnosti
též zdravím všechny, Herma především,
svou záštitu a posla milého,
jenž od poslů je ctěn, a heroy,
kteří nás vyslali kdys do boje:
necht' přijmou k sobě milostivě zas
to vojsko, které mečům uniklo!

Obraceje se k paláci

Ó krove králů, drahý příbytku,
vznešené stolce, božstva, stojící
tu v slunci u vrat, vládce přijměte
dnes po tak dlouhé době slavnostně
a s jasným zrakem, jako dosud nikdy!
Král Agamemnon přichází a vám
i těmto — *obrací se ke sboru* —

nese světlo v noční tmě.
Nuž přivítejte řádně vladaře,
jak se to sluší, neboť motykou
mstitele Dia Troju rozbořil
a všechnu její půdu rozvrátil:
ty tam jsou chrámy bohů, oltáře,
a vyhlazeno všechno símě země!

Tím jařmem spoutav Troju, vrací se
ted' starší Atreovec, šťastný muž,
jenž z dnešních lidí svrchované cti
je hoden. Paris ani jeho lid,
s ním pykající, nemůže se chlubit,
že výše viny nedosáhl trest.
Vždyť se přec únosem a loupeží
dal vinen, pozbyl však své kořisti
a vrhl do úplné zkázy vlast
i dům svých otců. Takto dvojnásob
své viny odpykal rod Priamův.

NÁČELNÍK SBORU

Bud' zdrav a šťasten, posle řeckých vojsk!

HLASATEL

Jsem šťasten: rád už zemru, chce-li bůh.

NÁČELNÍK SBORU

Což, trýznila tě touha po vlasti?

HLASATEL

přisvědčuje

Tak, že až slzím samou radostí.

NÁČELNÍK SBORU

Ta vaše bolest byla sladká však!

HLASATEL

Jak to? Já nerozumím, pouč mne!

NÁČELNÍK SBORU

Stesk po těch, kteří po vás toužili!

HLASATEL

Stesk vlasti po nás míníš a náš po ní?

NÁČELNÍK SBORU

přisvědčuje

Jak často jsem, ach, vzdychal z chmurné hrudi!

HLASATEL

Čím to, že vás tak hořký tížil trud?

NÁČELNÍK SBORU *odmítavě*

Dávno se střehu škody tím, že mlčím.

HLASATEL

Jak, bál ses někoho, když pán byl pryč?

NÁČELNÍK SBORU *přisvědčuje*

Tak, že bych — dle tvých slov — teď umřel rád!

HLASATEL

pokyvuje hlavou

Ba, dopadlo to dobře. Z toho však, co trvá dlouho, něco příznivým lze nazvat, něco hodným hany zas. Kdopak je kromě bohů po celý svůj život strastí prost a bolestí?

Vždyť — kdybych tak chtěl líčit útrapy, ty bídné noclehy, když na moři jsme pluli, tvrdá lůžka, přecpané ty těsné chodby, žádná sedadla a co vše ještě —! Ale na souši to bylo pro nás ještě trapnější. Tam pod hradbami nepřátelskými jsme měli lůžka; s nebe promáčel nás déšť a luční rosa ze země, což ničilo nám oděv napořád a látky, houně hmyzem plnilo. A kdyby chtěl kdo mluvit o zimě, jež s idského se sněhu snášela, té kruté zimě, ptáky smrtící, a o vedru, když moře, prosté vln a větrů, polednímu oddalo se spánku — — ale nač tak naříkat?

Je konec naší bídě, je jí konec i pro mrtvé. Ty jistě nebolí už hlava, že už nikdy nevstanou. Nač války daň by vypočítávat měl živý, nač by bolest cítiti měl nad nezmarnou zlobou osudu? Ba, soudím, že je správné nadobro dát sbohem smutku nad pohromami. My, kdo jsme zbyli z vojska řeckého, víc získáváme, než jsme ztratili. I můžeme se takto chlubiti zde před tou jasnou září sluneční, jež létá nad mořem i nad zemí: „Voj řecký, dobyt Troje, zavěsil zde tuto kořist bohům hellenským jak staroslavnou chrámů ozdobu!“

Kdo uslyší tu zvěst, ať velebí jak město, tak i jeho vévody a přízni Diově vzdá úctu, zdar jež přivodila. Skončil jsem svou řeč.

NÁČELNÍK SBORU

Jsem překonán tvou řečí, přiznávám: poučit se, je stařec vždy dost mlád.

Z paláce vychází s průvodem Klytaimestra; náčelník ukazuje na ni

Snad nejvíce však na tom záleží

zde domu vládcovu, zvláště Klytaimestře,
ač ovšem blaží také nás ta zvěst.

KLYTAIMESTRA

Já zajásala dávno radostí,
jakmile v noci první ohně zvěst
se zjevila a prozradila nám,
že Troja padla, že je rozbořena.
A tu mě leckdo káral: „Pochodním
jsi uvěřila a z nich se ti zdá,
že je už Troja nyní zničena.
Jak se dá srdce žen hned uchvátit!“
Ta řeč mě, jak se zdálo, zmýlila,
však přesto konala jsem oběti
a občané dle zvyku ženského
— zde ten, tam onen — zbožně výskali
a na oltářích bohů po městě
díků vzdávali a plamen obětní,
tak vonný, konejšili modlitbou.
A teď — *k hlasateli* —

nač bys mi ty měl říkat více?
Zvím od samého krále vbrzku vše.
Až se můj vzácný manžel navrátí,
já ihned pospíším ho přivítat
co nejkrásněji. Neboť který den
by uviděla žena raději
než ten, kdy choť se vrací z výpravy,
jsa bohy zachráněn, a ona mu

má otevřít brány? Nuže jdi
a ohlas choť: Nechať přijde jen
co nejrychleji, vítán národu,
a najde doma věrnou manželku,
jak ji tu nechal, psa, jenž hlídačem
byl jemu dobrým, odpůrcům však zlým,
a ve všem rovnou choť dřívější,
jež ani jednu pečeť s pokladnic
mu nezlomila za ten dlouhý čas.
A milkování, špatná pověst je
mi neznáma jak znalost barvit kov.
Tu chválu plnou pravdy beze studu
smí pronést žena, je-li šlechetná.

Odejde s průvodem do paláce

NÁČELNÍK SBORU

k hlasateli

Hle, promluvila, a ty zajisté
ta slova chápeš, jakož sluší těm,
kdo něčí slova jasně tlumočí.

Hlasatel se má k odchodu

Však pověz, hlasateli, nač se ptám:
vrací se Menelaos živ a zdráv,
jde s vámi, naší země milý pán?

HLASATEL *odmítavě*

Nemohu pronést lživou dobrou zvěst,
z níž by se přítel dlouho těšit moh'.

NÁČELNÍK SBORU

Nuž dobrou říci hled' i pravdivou!
Těch věcí neshodu lze těžko skrýt.

HLASATEL

On zmizel z vojska řeckého, on sám
i jeho koráb. *Podiv ve sboru*
Nepovídám lež.

NÁČELNÍK SBORU

Zdaž odplul zjevně z Troje, či ho snad
zanesla z loďstva bouře, zhouba všech?

HLASATEL

Jak dobrý střelec trefils do cíle
a vyřkls krátce velkou pohromu.

NÁČELNÍK SBORU

Což jiní plavci, nepodali vám
zvěst o tom, žije-li či zahynul?

HLASATEL

Ne, určitého neví nikdo nic
krom slunce, které živí celý svět.

NÁČELNÍK SBORU

A jakže z hněvu bohů postihla
ta bouře loďstvo a jak skončila?

HLASATEL

Zlou zprávou znesvěcovat blahý den
se nesluší a nelze současně
ctít bohy nebeské i podsvětní.
Když nese posel s chmurným pohledem
zvěst obci o neblahé pohromě,
porážce vojska, obci zvěstuje
tu jednu ránu celek stihnuvší
a mnohým domům mnoha mužů smrt,
daň dvojitému bičí, který má
bůh Ares rád — to s dvěma ostrími
je zlo a zkáza, dvojspřež vražedná:
kdo nese tedy břímě takých ran,
ten musí zpívat Lític chvalo zpěv!
Však přináším-li obci radostné
a šťastné blahou zprávu o zdaru,
čím to, že mísiti mám s dobrým zlé
a líčit bouři, která postihla
ne bez božího hněvu řecký voj?

Dva živly, oheň s vodou, úhlavní
dřív sokové, se spikly za noci
a věrnost spolku osvědčily tím,
že nešťastný voj řecký hubily.
Zlé vlny pozdvihly se divoce.
Lod' o lod' thrácké větry tříštily,
a jak se lodi prudce srážely,
vír vichřice a příval bouřlivý

a prudký způsobil, že zmizely
jak stádo, zlý jež pastýř rozprášil.
Když vzešlo jasné světlo sluneční,
my zříme, že je moře Egejské
jak poseto, ach, lodí troskami
a mrtvolami mužů hellenských.

Nás ovšem s naší lodí, jejíž trup
byl neporušen, kdosi vyprostil
— kys bůh, ne člověk! — buďto důmyslem
neb kouzlem, uchopiv se kormidla.
A spasná Štěstěna si laskavě
nám sedla na loď, takže v přístavu
ji nezachvátil prudký příboj vln
a nenajela na skalnatý břeh.
Tak unikli jsme smrti ve vlnách,
leč svému štěstí nevěřili jsme
ni za bílého dne a v myšlenkách
jsme o té nové ráně hloubali:
co stihlo vojsko! jak je rozprášeno!
Však dýchá-li z nich ještě někdo dnes,
má za ztraceny nás — nu, jakby ne? —
a my si to zas o nich myslíme.

Než ať se skončí vše co nejlépe!
Menelaos se vrátí nejspíše
a nejdříve, to můžeš čekat!
Neb může-li ho slunce paprsek

kde vypátrati, an je živ a zdráv,
je naděje, že přijde domů zas:
sám Zeus mu k tomu jistě přispěje,
jenž nechce dosud vyhladit ten rod.
Slyšel jsi vše a věz, že slyšíš pravdu!

Odchází vlevo

Pozadí scény se ponoří do tmy, sbor postoupí do popředí

Helena! Kdo ji as označil
jménem tak pravdivým — *pohromou?*
Či to snad démon, kterého my nezříme,
tušící osud budoucí,
vnukl je vhodně jazyku?
Nevěsta, pro niž se lámala
kopí a zuřily divé boje,
měst, lodí a mužů pohroma!
Z měkkého lůžka prchla
a odplula v širou dáli,
jsouc mocným zefyrem hnána,
a za ní se pustil roj ozbrojených honců,
jda v zaniklých stopách vesel;
na břehy bujně zelené
dopluli u Simoentu
za sporem, plným krve.

Troji však proměnil sňatku slast
bohů pamětlivý hněv
ve strast: neb za to, že byl znectěn vlídný stůl

s Diem, jeho ochráncem,
za to pak stíhal pokutou
všechny, kdo ke cti nevěsty
zpívali jásavou, hlučnou píseň,
zpěv svatební, kterým byl slaven ten den
od ženichových bratrů.
Hrad Priamův starobylý
se jiné naučil písni;
ted' žalozpěv zní a město hořce sténá,
zve Parida neblahým chotěm,
pláče nad zkázou otčiny,
nad hroby občanů drahých,
nad žalnou prolitou krví.

Ovčák vychoval v domě svém
lvíče od prsu zahnané,
mládě, dychtivé mléka,
na prahu života krotké,
hravého soudruha dětí,
radost a potěchu starců.
Často je do náručí bral,
choval jak útlé nemluvně:
s jasným pohledem, cítíc hlad,
k jeho se lísalo ruce.

Ale když dospělo starších let,
zdeděný pud se projevil v něm.
Odplatou za vychování

ve vášni vražditi ovce
bez výzvy hody si zchystá!
Dům byl potřísněn krví,
čeled' zachvátil nezdolný žal
nad hrozným vražděním netvora.
Božím řízením zkázy to žrec
vyrostl v pokojném domě!

Tak přišla, řekl bych, i ona do Troje,
ten duch jak moře klidného
hladina usměvavá
a něžná zdoha bohatství a blaha,
měkkých zraků líbezný šíp,
lásky květ, jenž zraňuje srdce.
Pak obrátila a k trpkému tak
ten sňatek dovedla konci!
S ní hovor a styk se prokletím stal!
To Hostinný Zeus ji do Troje ved'
a potrestal Priamův rod
Líticí — nevěstou žalnou!

Z dob dávných mezi lidmi koluje
ta starobylá průpověď,
velký že blahobyť rodí
vždy potomstvo a bezdětek neumírá:
nezměrný trud je prý dědicem
rodu, z velkého štěstí vzešlým.
Já docela odlišné mínění mám.

Jen bezbožný čin, jak soudím,
jich plodí vždy víc, těch dědiců svých,
vždy podobných tomu, jenž vydal ten rod;
však dům, kde právo se ctí,
krásné vždy vydává plody.

Neb novou a novou zpupnost vždy
v srdcích smrtelníků zlých
stará zpupnost plodívá,
buď dnes či zítra, v onen den,
jejž k porodu určí vyšší moc:
tu zrodí se démon bezbožný
a bojem a válkou nezdolný,
běs černé viny smělý se zjeví v domě,
ve všem rodiče rovný.

Pozadí scény se rozjasňuje

Však Spravedlnost — ta se skví
v začazených příbytcích,
vzdávajíc poctivosti čest,
a od křesel zlatě vytkaných,
kde vládnou ruce špinavé,
svůj odvrací zrak a prchá pryč.
Jen k zbožným spěje a nedbá nic
ni moci ni bohatství klamně chváleného.
Všecko pak přivádí k cíli.

*Zleva se ozývá hluk, což upoutá pozornost sboru; ten pak,
když se naplní scéna, ustoupí poněkud stranou. Přijede na*

*voze Agamemnon v královském oděvu. Vedle něho sedí
Kassandra v bílé říze, na hlavě s uavřinovým vínkem
a vlněnými splývajícími stuhami a s berlou v ruce. Vůz řídí
vozataj; zastaviv sestoupí ke koním. Za vozem ozbrojenci*

N A Č E L N Í K S B O R U

přibliživ se k Agamemnonovi

Nuž králi, jenž rozbořils trojský hrad,
jak vítat tě mám,
ó Atreův synu, jak poctu ti vzdát,
aniž chybím anebo přestřelím zas
tvé oslavy cíl?

Neb přemnozí, zavrhše právo a čest,
spíš zdání si hledí než pravdy.
Jeť ledaskdo ochoten sténati s tím,
kdo nezdarem stížen, však bolesti hrot
mu žádný nebodá srdce;
a s jiným se těší, než vypadá tak,
jak nutil by úsměvu neschopnou tvář.
Leč zkušený pastýř stádo své zná
a jistě ho nezklame něčí zrak,
jenž upřímný cit se jeviti zdá,
ač nepravou láskou se lísá.

Když ty ses však s vojskem do války bral
mstít Helenu — nechci ti zakrývat nic —,
byls zapsán jak muž, jenž nešťastně zná
a nevhodně kormidlem rozumu vlást

a pro svolný chtíč
 chce nasadit životy mužů.
 Ale teď, když zdárně byl ukončen boj,
 jsem vroucně a hluboce oddán ti dnes.
 Ty zkoumat však budeš a po čase zviš,
 kdo z občanů poctivě ostríhal stát
 a kdo mu byl špatným strážcem.

A G A M E M N O N

jako by neposlouchal, hledí na palác, oltáře a sochy bohů

Nejprve zdravím, jak se sluší, Argos
 a bohy země. Jejich zásluhou
 je právo, jež jsem na Priamově
 si měště vymohl, i návrat můj.
 Ne podle řečí bozi soudili
 a vražedné a Troji záhubné
 své losy s myslí svornou vložili
 v tu urnu smrti, krví zbrocenou;
 k opačné urně přistupovala
 jen naděje, že ruka vhodí los,
 však žádný do té urny nepadl.
 A ještě dnes je město dobyté
 dle dýmu poznat; zkázy vichřice
 v něm řádí, a v ní popel zkomírá,
 kouř hustý vydáváje z pokladů,
 jež hoří. Za to třeba vzdávati
 dík nehynoucí bohům: nesmírnou
 jsme pokutu si za pych vymohli,

neb kvůli ženě město zdrtila
 až na prach dravá šelma hellenská,
 plod koně, štítem ozbrojený lid,
 když při západu Plejad vyskočil
 a přes hradby se skokem přemetl
 ten krvelačný lev a dosyta
 se krve trojských knížat nalokal.

Nuž tolik jako první pozdrav bohům.

Obrací se k náčelníkovi sboru

A co se týče tebe, slyšel jsem,
 jak smýšlíš, mám to všecko v paměti
 a souhlasím a stojím při tobě.
 Jeť málo lidí schopno přítele,
 jenž kvete štěstím, bez závidi ctít.
 Jed nepřízně jim sedá na srdce
 a břímě choroby jim zdvojuje:
 jeť každý tížen svými bolestmi,
 a trpí, zří-li štěstí u jiných.
 To věda — lidských styků zrcadlo
 znám dobře! —, stínu pouhým přeludem
 bych nazval velkou přízeň, která se
 mi, jak se zdálo, projevovala.
 Jen Odysseus, ač vyplul nerad jen,
 mi býval druhem povždy ochotným
 jak připojený ke jhu bočníkůň —
 ať už je mrtev nebo ještě živ
 ten, o němž mluvím — — O všem ostatním

stran obce i stran bohů společně
se všichni poradíme ve sněmu,
jenž bude svolán. Třeba uvážit,
jak možno, co je dobré, udržet
i nadále, však tam, kde zákroku
je třeba lékařského, šetrně
se pokusíme zažehnati zlo
buď řezem nebo pálením. A teď

— ukazuje na palác —

už vejdu tam, kde je můj krov a krb,
a k bohům, kteří vyslali mě pryč
i domů přivedli, se pomodlím.
Bud' nadále mi věrno Vítězství!

*Chystá se sejít s vozem, ale zarazí se. Z paláce vyjde Klyt-
taimestra, postoupí mezi vůz a sbor. Za královnou v po-
zadí s lužky, z nichž některé nesou svinuté červené koberce*

KLYTAIMESTRA

se pokloní před vozem a oslovuje sbor

Ctihodní města Argu občané,
já nestydím se vyznat před vámi
svou lásku k muži. S časem pomíjí
cit nesmělosti v lidech. Od jiných
jsem neslyšela, co chci říci teď,
to mé jsou strasti, jimiž celý čas
jsem zkoušela, co muž byl u Troje.

Je předně pro manželku hrozné zlo

dlít doma opuštěna, bez muže;
a dále to, že chodí k ní hned ten,
hned onen se špatnými zprávami,
a rána novým poslem hlášená
vždy bývá hroznější než předešlá.
Ba, kdyby tento muž

— ukazuje na Agamemnona — byl utržil
ran tolik, co jich pověst přšela
nám do domu, ah, měl by na počet
děř mnohem více nežli řešeto!
A kdyby už byl mrtev tolikrát,
co chtěla pověst, byl by trojtělý
ten druhý Geryon a mohl by
se chlubit, že ho trojí země prst
svým pláštěm pokryla, jak z jeho těl
kdy které jednou smrti propadlo!

Já pro ty zvěsti, stále nepřejné,
jsem kolikrát si smyčku zadržla
kol šíje, z níž mě jiní násilím
jen vyprostili. Pro ně nestojí
tu u mne, jak se slušelo, můj syn —

obrací se k Agamemnonovi —

jenž svazku našeho je zárukou,
naš Orestes. Tím nebud' přelvápen!
Strofios focký má ho u sebe,
naš vlídný spojenec. Ten dvojí věc
mi povážlivou jasně předložil:

že ty jsi v nebezpečí u Troje
a že by vzpoura lidu poplašná
snad mohla — *ukazuje na sbor* —

svrhnout radu. Padlého
bít ještě víc je lidem vrozeno.
Ty důvody jsou jistě upřímné.

A mně zdroj pláče z očí proudící
už vyschl, nemám už ni krůpěje;
můj zrak se pozdním bděním zakalil
a pláčem, že se ohně znamená
ti stále nezjevuje; ze snů pak
mě budíval již lehký mušky let,
jež tiše bzučela, a vídala
jsem více pohrom kol tvé osoby,
než kolik pojal čas, můj spoluspáč.

Ke sboru

To vytrpěvši, s myslí zproštěnou
vší strasti zdravím toho muže teď

— *ukazuje na Agamemnona* —

jak strážného psa stáda, korábu
jak spasnou kotvu, střechy vysoké
podpěrný sloup, jak dítě jediné,
jež zplodil otec, zemi zjevivší
se plavcům netušeně ve vlnách,
den vzešlý v plné kráse po bouři,
zdroj zvoucí žíznivého poutníka —
vše radostné, co bídy zproštuje!

Nuž těmi pozdravy mu vzdávám čest,
a ať mne proto závist nestihá:
já předtím vytrpěla mnoho zla!

K Agamemnonovi, uklánějíc se hluboce

A teď mi sestup s vozu, předrahá
ty hlavo, na zem, vládce, neklad' však
svou nohu, která Troju zdrtila!

Horlivě k služkám

Co otálíte, služky, s úkolem
vám uloženým v domě ode mne,
tu půdu cesty prostrít koberci?
Hned ať je přechod

— *ukazuje na prostor mezi vozem a domem* —

pokryt purpurem,

— *významně, ukazujíc na krále* —

aby tak proti očekávání
v dům kýženy ho Právo uvedlo!
Vše ostatní pak, co je určeno
a jak se sluší, spánku neznalá
má péče zchystá s boží pomocí.

*Za její řeči prostírají služky koberec od vozu ke vchodu do
paláce*

AGAMEMNON

Tvá řeč, ty mého domu strážkyně,
Ledina dcero, byla úměrná
mé nepřítomnosti — tak široces

ji rozpředla. Však chválit případně —
 ta čest mi musí přijít od jiných.
 A též mne rozmařile nehýčkej
 jak ženu, s pokornými neklaň se
 mi projevy, jak činí barbaři,
 neklad' mi v cestu roucha, nepřízeň
 tak budíc! Tak se sluší bohy ctít,
 já jsem však smrtelník a nemohu
 tu pestrou krásu šlapat bez bázně.
 Jak člověk, ne jak bůh chci býti ctěn!
 I bez těch pestrých utěradel nohou
 má sláva dobrý zvuk; a rozvážnost
 je největší dar bohů. Velebit
 se sluší teprv toho, v pohodě
 kdo blahé život svůj už dokonal.
 Vést si tak ve všem — mohu býti klidný.

KLYTAIMESTRA

Ne, neodpírej, buď mi po vůli!

AGAMEMNON

Svou vůli — tím buď jista — nezměním.

KLYTAIMESTRA

Dals bohům z bázně slib tak jednati?

AGAMEMNON

Vím jako nikdo, proč tomu tak chci.

KLYTAIMESTRA

Jak by as jednal vítěz Priamos?

AGAMEMNON

Jistě by vstoupil na ten pestrý nach!

KLYTAIMESTRA

Nuž nedělej si z lidské hany nic!

AGAMEMNON

Ne, lidu hlas má přec jen velkou moc!

KLYTAIMESTRA

Kdo závistí prost, jest jí nehoden.

AGAMEMNON

Je neženské chtít vyhledávat boj.

KLYTAIMESTRA

A vítěz má se někdy poddat zas.

AGAMEMNON

nerozhodně

Což tak si ceníš vítězství v té při?

KLYTAIMESTRA

naléhavě

Tys pán, však to mi dopřej, poslechni!

A G A M E M N O N

Nuž chceš-li tomu, ať mi rozváže
a sejme někdo rychle obuv mou,
mých nohou průvodkyni služebnou!

Jedna ze služek snímá Agamemnonovi obuv

Až budu stoupati však na boží
ten purpur, kéž mne přitom nestihne
zrak závisti! Jen s velkým ostychem
si troufám kazit nohou koberce
a třísnit drahou tkanou nádheru.

Chystá se sestoupit s vozů; Cassandra zůstane bez hnutí sedět.

Agamemnon na ni ukazuje

Než o tom dosti! Tuto cizinku
vem vlídně do domu! Vždyť na toho,
kdo vládne mírně, v lásce hledí bůh;
a kdo by nesl otrocké jho rád?
Šla se mnou jako vojska čestný dar,
skvost vybraný mi z hojné kořisti.

Než podroben jsa v tom tvým rozkazům,
jdu do domu a šlapu po nachu.

Sestoupí s vozů a kráčí zvolna k paláci; Klytimestra ho následuje stranou, nekráčeje po koberci. Ten služby za králem zase svinují

K L Y T A I M E S T R A za chůze

Hle, moře — kdo je může vysušit? —
to chová věčně svěží, bohatý

zdroj nachu, jímž se barví tkaniny,
té šťávy cenu stříbra mající;
a palác, pane, bohudíky dost
má toho, neví, co je chudoba.
Co rouch bych byla dala pošlapat,
a ráda, kdyby to byl oznámil
bůh domu věštbou, když jsem pátrala,
čím bych tvůj život mohla uchovat!

Agamemnon se blíží k paláci

S kořenem přišlo listí do domu
a rozestřelo proti žáru stín:
tys přišel ke krbu a zvěstuješ
nám jaro přikvapivší v zimních dnech.
A za veder, kdy v tvrdých bobulích
Zeus vaří víno, hned je v domě chlad,
když v něm dlí muž, ta domu koruna.

Agamemnon vstoupí do paláce; Klytimestra se na prahu zastaví, obrátí se a vzpínajíc ruce k nebi

Ó Die, Die plniteli, splň
mé přání! Pomni, co máš plniti!

Vstoupí rychle do domu, služebné za ní. Ozbrojenci odejdou se scény vpravo

S B O R

Proč mi jen stále obléhá
přízrak bránu duše mé,
plné předtuch? Nač ta věštná píseň,
zpívaná beze vší výzvy a naděje na mzdu?

Nemůže pevná důvěra
na srdce trůn si usednout,
nemůže zaplašit ten děs
jako pomatené sny.
Jak dávno tomu již, co písek břehů zněl
rachotem odpoutaných lan,
když se k Troji vydalo
námořní vojsko hellenské!

Očítý svědek, na vlastní zrak
vidím teď návrat od Troje,
ale z mých ňader tryská bolnou notou
žalozpěv Lítice, jemuž mne neučil nikdo,
a má duše necítí
milé, radostné důvěry.
V nitru mám předzvěst neklamnou:
srdce, jež krouží vířivě
až v hloubi prsou, pravdy a práva milovných.
Modlím se, aby se v mam a klam
změnila ta předtucha zlá,
aniž kdy došla splnění.

Když kypí mocné zdraví rozkvětem všech sil,
má k smrti jen krůček: neb choroba zlá,
jeho sousedka, dotírá na ně;
tělo však zachrání lék.
Zpříma kdos osudu loď
řídí a naráží na skrytý útes;

když však, chráně svůj majetek,
rozvážným vrhem odhodí
opatrně část nákladu,
třebas je zle dům porouchán,
neponoří se docela,
nepohlí moře loď.
Štědré Diovy dary a úroda,
bohatě plynoucí každý rok z brázdy,
zdolají krutý hladomor.

Však smrtonosnou krev, jež z člověka vytryskne
a na zem padne — kdo černou tu krev
zas do těla uvede kouzly?
Nebyl by k výstraze Zeus
potrestal toho, jenž znal
vyvádět zesnulé z říše mrtvých!
Kdyby jeden boží řád
druhému řádu nebránil
míti nějaké výhody,
srdce by jazyk předběhlo,
vylévajíc svůj stesk a žal.
Takto však reptá v úkrytu,
bolu jsouc plno a nemajíc naděje,
že by kdy vzešlo co vhodného z hrudi,
žárem citů vznícené.

Z paláce vystoupí kvaňně

KLYTAIMESTRA

Vstup také do domu — slyš, Kassandro! —,

když ti Zeus dopřál s četnou čeledí
si stoupnout u oltáře pánů svých
a o vodu se sdílet svěřenou!

*Kassandra sedí nehnutě se sklopenou hlavou, nedbajíc ničeho,
co se děje na scéně*

Nuž vystup z vozu! A svou pýchu zkrot'!
I Herakles prý kdysi prodán byl
a otrocký byl nucen jíst chléb.
Však komu připadne tak trpký los,
je šťasten, má-li pány zámožné
už odedávna. Ti, kdo sklidili
žeň krásnou, aniž to kdy čekali,
jsou nevlídní a drsní k občanům
a k sluhům krutí. Od nás dostaneš
vše, co si žádá zvyk, ba ještě víc.

Krátká pauza

NÁČELNÍK SBORU *ke Kassandře*

Tot' jasná řeč, a tobě platila!
V síť sudby lapena, snad poslechněš —
ač poslechněš-li — snad též neposlechněš —

KLYTAIMESTRA

Nu, nezná-li jen řeč svou barbarskou,
tak zmatenou jak štěbot vlaštovky,
co říkám, rozumí a poslechne.

Obrací se k paláci

NÁČELNÍK SBORU *ke Kassandře*

V tvém stavu radí ti to nejlepší;
běž za ní, poslechni a opusť vůz!

KLYTAIMESTRA *ke sboru*

Já nemám kdy zde venku prodlévat.
Jsouť uvnitř před oltářem na dvoře
už připraveny ovce k oběti —
ta radost! nikdo se jí nenadál!

Ke Kassandře

Nuž chceš-li poslechnouti, nemeškej!
Či neznáš řeč a nechápeš? Nuž mlč
a dej mi pokyn rukou barbarskou!

*Zve ji posunky do paláce. Cassandra počíná jevit plachý
neklid, ale Klytimestry nedbá*

NÁČELNÍK SBORU

ke Klytimestře, ukazuje na Kassandru, mírně

Té chybí, zdá se, jasný tlumočník;
je jako zvíře čerstvě lapené.

KLYTAIMESTRA *tvrdě*

Spíš běsní a zlé vášně poslouchá!
Jde z města čerstvě dobytého k nám
a uzdu ještě snášet neumí,
než se z ní krví vzteklost vypění.
Už si s ní ani slovem nezadám.

Vejde rychle do paláce

NÁČELNÍK SBORU

Já mám s ní soucit, nepojmu k ní hněv.

Ke Kassandře vlídně

Pojď, opusť vůz, ber v dobrém, ubohá,
tu nutnost, přijmi nezvyklé to jho!

KASSANDRA

*zdvihne hlavu, a těžkajíc zrakem před sebou, zhlédne sochu
Foiba Apollona u domu; zprudka povstane*

Ohó, ohohó!

Ó Foibe, ó Foibe!

NÁČELNÍK SBORU

Co to, že k Foibovi tak běduješ?
Ten nemá v tónech žalu účasti!

KASSANDRA

Ohó, ohohó!

Ó Foibe, ó Foibe!

Sestoupí s vozu, vůz odjede stranou

NÁČELNÍK SBORU *ke sboru*

Ta opět volá Foiba rouhavě;
vždyť nesluší mu v nářku přispívat.

KASSANDRA

blížíc se k soše Apollonově

Ó Foibe, ó Foibe,

cest ochránce, zkázo však má!
Tys po druhé mě těžkou zkázou postihl.

NÁČELNÍK SBORU

Snad bude věštit o svých útrapách:
bůh zůstává i v duši otrocké.

KASSANDRA

Ó Foibe, ó Foibe,

cest ochránce, zhoubo však má!

Ach, kam jsi mě to zavedl, ach, v jaký dům?

NÁČELNÍK SBORU *ke Kassandře*

V dům Atreovců. Nevíš-li to ty,
já ti to pravím. Nehledej v tom lež.

KASSANDRA

odvracejíc se s hrůzou od paláce

Á, á!

Je odporný bohům ten dům,

ten svědek četných vražd

a zutínaných spřízněných hlav,
ty lidské jatky, krví potřísněná zem!

NÁČELNÍK SBORU *ke sboru*

Má, zdá se, bystrý čich, ta cizinka
jak pes: jde za krví a najde ji!

*Kassandru přepadají vidění. Nejprve vidí v duchu zavražděné
děti Atreova bratra Thyesta*

KASSANDRA
ukazujíc do neurčíta

Hle, tam jsou svědkové, ti ztvrzují víru mou,
ty děti plačící pro svou smrt
a pro pečené maso, otcem požitě!

NÁČELNÍK SBORU

Znám z doslechu tvou slávu věšteckou,
však na to není třeba proroků!

KASSANDRA
*vidouc v duchu, jak se Klytimestra chystá v domě zavraždit
Agamemnona*

Ó hrůza, óh! Ta žena — co zamýšlí?
Jaký nový velký žal
a ránu tomu domu osnuje,
jak příšerné zlo,
jež nezhojí lék?
A pomoc je daleko!

NÁČELNÍK SBORU

Té věštby nechápu; to předešlé
jsem poznal — mluví o tom celé město.

KASSANDRA

Ty neblahá, ó! Chceš provést ten svůj čin?
Chotě osvěžila jsi
dřív koupelí a — — jak to dopovím?

Vše skončí se vráz:
zřím za věci věc,
jak z ruky jde do ruky!

NÁČELNÍK SBORU

Nechápu dosud; je mi hádankou
ta slepá věštba, nevím si s ní rady.

KASSANDRA
ve vzrůstajícím rozčilení

Aj, bože, bože, co zřím, co vstupuje před můj zrak?
Ach, není to síť smrti?
Toť léčka manželčina, spoluvinnice
té vraždy! Hoj, ať krvelačný sbor
ted' zahrne jásosem rod
nad kletou obětí!

NÁČELNÍK SBORU

Proč kážeš Líticím zde nad domem
tím jásat? Slova tvá mne netěší.

SBOR

Mně pronikl do srdce, ach, bledé smrti mráz,
jenž končí pozemskou pouť i tomu,
kdo kopím kles',
když jasný života svit
zhasne a zapadne.
Tak rychlá je zkáza a smrt!

KASSANDRA

Ó zadrž, zadrž ji! Hleď, ať se ten statný býk
k té kravce nepřiblíží! —

Už lapila ho v černorohou řízy leč —
ted' bodá ho — on do vany padá zpět — —
Hle, koupele vražedné, lstné
úklady ti vyprávím!

NÁČELNÍK SBORU

Já nechlubím se věštech znalostí,
však v tomto tuším něco hrozného.

SBOR

Ach, jaká dobrá zvěst nám lidem smrtelným
kdy z věštech přichází? Má tisíce výroků
to věštecké umění,
hlásají však jen zlo
a v srdci nám budí strach.

KASSANDRA *ke sboru*

Ó žel, já nebohá,
jak bídný mám los!
Co hlásáš? Tys přimísil v ten kalich i moji strast!

K soše Apollonově, ukazujíc na palác

Kams mne to nebohous sem přivedl?
Ne proto, abych spolu zemřela?

SBOR

Jsi, dívko, šílená a bůh tě uchvátil!

Ty sama si píšeš tak
osudu žalostnou píseň.
Tak hnědý slavík též lká,
v nářku, ach, nemírný:
vždyť po celý strastný svůj věk on želí, ubohý pták,
jen Itya, Itya!

KASSANDRA

Ó žel, jak šťastný los
má zpěvný ten pták!
Vždyť hávem perutným mu tělo oděl bůh
a dal mu sladký život: nezná slz!
Mne čeká rána mečem dvojbřítým.

SBOR

Ach, kde se ti vzala ta strast, jež od bohů seslána
se přihnala — není to klam?
Píšeš tu příšerným hlasem
a nápěvem zvučným, však zlým
o věcech děsivých.
Ach, pověz, odkudže máš ty zlověstné nápěvy
svých písní věšteckých?

KASSANDRA

hledíc do neurčita

Ach, ach, ty sňatku Paridův,
ó sňatku, dals přátelům smrt!
Ó Skamandře, jenž napájíš otčinu!

Ach, kdysi já nebohá jsem rostla a sílila
tam na březích vody tvé;
ted' budu brzy u Kokytu as
a břehů acherontských věštiti.

S B O R

Cos vyřkla to za výrok tak příliš zřetelný?
I dítě by jej chápalo.
Jsem raněn v duši své jak hadím uštknutím,
když pro svůj bolestný los tak žalně naříkáš.
Jsem zdrcen, slyše tvůj hlas.

K A S S A N D R A

Ach, ach, vy strasti otčiny,
ó strasti, mé otčiny hrob!
Ó žertvy, vy, jež u hradeb otec můj
kdys porážel za svou vlast,
ty zástupy tučných stád!

Ten lék však neměl tu moc,
by nestihlo vlast, čím je stížena.
A já — já brzy zkropím krví zem.

S B O R

Cos vyřkla, je shodné s tím, co dřív jsi hlásala.
Kýs démon zloduchý
tě zprudka přepadá a pudí tě opěvat
tvé žalné útrapy, jež hrozí přivolat smrt.
A o konci — nevím nic.

K A S S A N D R A

uklidňuji se

Však nebude už zírat závojem
má věštba jako mladá nevěsta:
jak východ slunce jasná, jak se zdá,
k nám vpadne bouřlivě a příbojem
sem bude hnáti hroznou pohromu,
v tom světle větší, nežli je ta má.
Chci vás už bez hádanek poučit.
Já budu stopy dávných zločinů
zde bystře věštřit; vy mi buďte svědky!

V tom domě zde dlí stále divný sbor
a jeho souzvuk není lahodný:
zní kletbou. Lidské krve napil se
a nabyl smělosti, i zůstává
tu v domě ona hlučná družina,
ti hosté, kterých nelze odbýti,
sbor Lític, s tímto rodem sdružených!
Tu v domě sedí, píseň zpívají
o dávném hříchu, prvním hříchu zde.

Ukazuje na palác

A pořadím jich kletba nemine
to lože bratra, jež se pomstilo,
ach, tomu, kdo je nectně pošlapal —

K náčelníkovi sboru

Je šíp můj v cíli, či jsem chybila?
Jsem lživá věštka, žvanda žebrácká?

Přísáhej, popři, že víš o starých
těch vinách toho domu z lidských úst!

NÁČELNÍK SBORU

Co by tu mohla prospět přísaha,
ať sebe upřímnější! Je však div,
žes dcera cizích krajů za mořem,
a líčíš vše jak svědek očitý.

KASSANDRA

V to zasvětil mě věštec Apollon.

NÁČELNÍK SBORU

Snad nebyl k tobě láskou raněn bůh?

KASSANDRA *přisvědčujíc*

Dřív jsem se o tom mluvit styděla.

NÁČELNÍK SBORU

Ba, v štěstí bývá každý citlivý.

KASSANDRA

Pln přízně mocně si mne dobýval.

NÁČELNÍK SBORU

A sešli jste se v lásky objetí?

KASSANDRA

Já odmítla, ač jsem to slíbila.

NÁČELNÍK SBORU

A to už jata božským nadšením?

KASSANDRA *přisvědčujíc*

Vše strasti jsem už Troji věštila!

NÁČELNÍK SBORU

Čím to, že Foibův hněv tě neztrestal?

KASSANDRA

Ba ztrestal: nikdo mi pak nevěřil.

NÁČELNÍK SBORU

Nám zdají se tvé věštby pravdivé.

KASSANDRA

jsouc zachváčena extází

Hohó, ohohó, ach, jaký bol!

Ta strašná trýzeň síly prorocké
mnou opět lomcuje a nitro mé
se chvěje, chystajíc se věštiti.

Ukazuje na vchod do paláce

Vidíte tam ty hochy, u domu
jak sedí, zjevům ze sna podobní?
Ty děti — jakby je byl zavraždil
kdos krví blízký — nesou, jak se zdá,
v svých rukou plno masa — z jejich těl
to vzatý pokrm! — droby se střevy

— jak příšerný to náklad! — drží tam —
jichž vlastní jejich otec okusil!

A proto tuším strojí pomstu kdos
— lev zbabělý, jenž doma v pelechu
se líně válí — tomu, který se
ted' navrátil — *trpce* —
ach, mému pánovi;
jeť nutno snášet jařmo otrocké.

A vůdce lodí, vyvratitel Troje,
ten neví, jakou k jeho neštěstí
mu zchystá tajnou zkázu jazyk té,
jež jako psice kletá lízala
mu ruce, uši klopíc radostně!

Ó jaké smělství: žena — mužův vrah!
Jeť ona — jakou stvůrou ohavnou
ji nazvat? Zmijí, Skyllou, ve skalách
jež bydlí, dávíc plavce z korábů?
Tu matku duchem Hadu běsnící,
soptící na přátele krutou smrt!?
Jak zajásala, žena troufalá,
jak ve vítězné bitvě! Jak se zdá
ted' šťastna, že se vrátil živ a zdráv!

Ó věřte tomu nebo nevěřte,
co na tom! Přijde, co má přijíti.

K náčelníkovi sboru

A ty, až zviš, mě vbrzku s lítostí
věstkyní nazveš příliš pravdivou.

NÁČELNÍK SBORU

Kvas Thyestův z těl dětí zchystaný
jsem pochopil a trnu hrůzou, jak
to líčíš bez obalu, pravdivě.
Stran dalšího — *krčí rameny* —
jsem běžec zbloudilý.

KASSANDRA

Dím: uzříš Agamemnonovu smrt.

Zděšení ve sboru

NÁČELNÍK SBORU

Ztiš jazyk rouhavý, ty neblahá!

KASSANDRA

Však neřídí má slova spásy bůh!

NÁČELNÍK SBORU

Ne, máš-li pravdu; bůh však uchovej!

KASSANDRA

To *ty* bys chtěl; tam — *ukazuje na dům* —
myslí na vraždu.

NÁČELNÍK SBORU

A který muž ten zločin osnuje?

KASSANDRA

Ach, jak ses chybil smyslu věštby mé!

NÁČELNÍK SBORU

Já nechápu, kdo úklad provede.

KASSANDRA

A znám přec vaši řeč až příliš dobře!

NÁČELNÍK SBORU

I věštby z Delf jsou řecké, a přec temné.

KASSANDRA

jsouc zachváčena znovu extasi

Ó hrůza, jaký žár mě napadá!
 Ach, jasný Foibe, běda, běda mi!
 Hle, lvice dvounohá, jež s vlkem lstným
 se peleší, co ušlechtilý lev
 je pryč! Ta usmrtí mne ubohou,
 ta vmísí také za mne odplatu
 v ten lektvar, který chystá chořovi!
 Meč na hrdinu brousíc, chlubí se,
 že ztrestá krví, že mě přived' sem.
 Proč tedy držím k svému posměchu
 tu berlu, věštné stuhu na šíji?

Vás zničím dřív, než osud stihne mne!

Zniči a pohodí berlu a vínek se stuhami

Zmar vám! Zde ležet — dobrý pro vás dík.

Ted' zkázou darťe jinou místo mne!

Svléká řizu

Hle, Foibos sám ted' svléká věštecký
 můj oděv: sám už dávno přihlížel,
 jak se mi svorně přítel nepřítel
 i v této zdobě smával, neprávem;
 a jako světoběžnou hadačku
 mne nešťastníci zvali žebračkou,
 jež hlady mře, a já to snášela;
 a ted' si vymohl mne věštkyni
 ten věstec za obět a odvedl
 mě k takovému smrti údělu,
 kde místo otcovského oltáře
 mě čeká špalek, jenž — až pod ranou
 se skácím — zrudne teplou krví mou.

Však nepomstění bohy nezemřem!
 Kdos za nás odplatu zas přijde vzít,
 syn, mstitel otcův, vlastní matky vrah:
 prost vlasti, bludný štvanec, vrátí se,
 by dovršil tu zkázu v rodině;
 pád otce mrtvého jej přivolá!

Nuž proč já takto sténám, nařikám?
 Já viděla, jak osud postihl

tak trojské město, jak je postihl,
a takto — *ukazuje na palác* —

ti, kdo město přemohli,
zas propadají soudu božimu;
i skončím, půjdu odhodlaně na smrt:
tak žádá velká bohů přísaha.

Jsouc obrácena k domu

Jak brány Hadu zdravím tento vchod
a o jistou jen ránu modlím se,
bych bez křečí své oči zavřela,
až tryskne krev a lehkou dá mi smrt.

NÁČELNÍK SBORU

Tys, ženo moudrá, ženo nešťastná,
řeč dlouhou vedla. Znáš-li vskutku však
svůj osud, cože jdeš tak troufale
jak žertva hnaná bohem k oltáři?

KASSANDRA

Už není zbytí — čas se naplnil.

NÁČELNÍK SBORU

Je cenné získat chvilku života!

KASSANDRA

Den přišel. Málo získám útekem.

NÁČELNÍK SBORU

Nuž věz: jsi v neštěstí svém zmužilá.)

KASSANDRA

Člověka těší slavně zemřítí.

NÁČELNÍK SBORU

Ach, na to šťastný člověk neslyší!

KASSANDRA

uzpínajíc ruce k nebi

Můj otče, bratři moji hrdinní!

*Jde pevným krokem k paláci. Před vraty se náhle zastaví,
s hrůzou se odvrátí a ustupuje od domu*

NÁČELNÍK SBORU

Co je ti? Proč se s bázní odvracíš?

KASSANDRA

vztahujíc ruce jako na obranu

Ó, ó!

NÁČELNÍK SBORU

Co běduješ? Snad hrůzou v nitru svém?

KASSANDRA

Pach čerstvé krve vane z paláce.

NÁČELNÍK SBORU

Jak to? Toť vůně z krbů obětních.

KASSANDRA

Ne, z hrobu takový je cítit puch!

NÁČELNÍK SBORU

Dle tebe nevoní dům kadidlem!

KASSANDRA

*si dodá odvahy a kráčí opět k domu*Jdu. Nad sebou i Agamemnonem
chci lkát i v domě. Dosti života!*Opět se zarazí a obrátí*

Ó cizinci,
ne ze strachu, jak ptáče před křovím,
v zlé předtuše já trnu před domem.
Já zemřu, vy však dosvědčte mi vše,
až zemře žena za mne, za ženu,
a za muže muž choti neblahé.
Ten přátelský dar žádám, na smrt jdouc.

NÁČELNÍK SBORU

Bůh dal ti trpký los, ty ubohá!

KASSANDRA *před palácem*

Chci pronést ještě slova poslední —
ne slova, spíš svůj nářek pohřební.
Zde při posledním svitu slunečním
já vznáším prosbu k příštím mstitelům:
ať spolu s pány vezmou odplatu

i za mne, otrokyni zabitou,
ach, snadnou kořist vrahů vítězných!

Více k sobě

Ó lidské žití! Stačí pouhý stín,
a zvrtné šťastného. Však neštěstí?
Ach, v nepaměti zmizí rázem vše
jak malba mokrou houbou setřená.
Toť trpčí než jen štěstí pozbytí!

Rázně vejde do domu

NÁČELNÍK SBORU

Jak nenasytná je u lidí všech
chuť na štěstí! Ani kdo zámožný jest
a slavný, mu nebrání vstoupiti v dům
a neříká: „Ke mně už nechod!“
I dopřáli bohové, aby zde ten —
vzal Priamův hrad,
a vrací se domů, jsa od bohů ctěn.
Však má-li teď dřívějších obětí krev
on pykat, a padne-li za padlé, sám
zas jinému určí trest smrti,
kdo může se chlubit, že spatřil ten svět,
jsa bezpečným provázen štěstím?

Z paláce volá

AGAMEMNON

Oó! Jsem raněn ranou smrtelnou!

Poplach ve sboru

NÁČELNÍK SBORU

Zticha! Kdo to v domě volá,
že byl raněn smrtelně?

AGAMEMNON

Oó, oó! Jsem raněn po druhé!

NÁČELNÍK SBORU

Byl to žalný výkřik králův:
čin je, zdá se, vykonán.
Nuže uraďme se, muži,
jak teď jednat bezpečně!

Rušné tempo

PRVNÍ ČLEN SBORU

Já navrhuji poplach způsobit
a občany sem svolat na pomoc.

DRUHÝ ČLEN SBORU

Já myslím: vtrhnout rychle do domu
a s mečem v rukou všechno vyšetřit.

TŘETÍ ČLEN SBORU

I já tak soudím, radím jednati;
teď není vhodná chvíle váhati.

ČTVRTÝ ČLEN SBORU

Toť jasně vidět: čin je přede hrou,
jíž ohlašují obci tyranidu!

PÁTÝ ČLEN SBORU

Ztrácíme čas, co oni šlapou v prach
čest rozvahy a nespí rukama.

ŠESTÝ ČLEN SBORU

Já nevím, co bych tu měl poradit;
kdo jedná, ať vše dříve rozváží!

SEDMÝ ČLEN SBORU

k předešlému

Já smýšlím stejně. Neznám prostředku,
jak nebožtíka slovy vzkřísiti.

OSMÝ ČLEN SBORU

Jak, na životě lpět a nadvládu
těch prznitelů domu uznávat?!

DEVÁTÝ ČLEN SBORU

To nelze snést! Lépe zemřít!
Jeť příjemnější smrt než tyranis.

DESÁTÝ ČLEN SBORU

Kde je tu důkaz? Máme hádati
jen z nářků, že je král už po smrti?

JEDENÁCTÝ ČLENSBORU

přisvědčuje

Až zvíme jasně vše, pak horleme!
Mít tušení a vědět není totéž.

NÁČELNÍK SBORU

Tak jest! Vše svědčí pro to, zjistiti
dřív zcela přesně, jak je na tom král.

Všichni se hrnou s tasenými zbraněmi k paláci, ale u vchodu se zaraží a v hrůze odskočí. Vrata se rozevřela. V domě je vidět mrtvolu Agamemnonovu, ležící v mělké stříbrné vaně; přes ni je přehozeno velké třásnité nachové roucho. Nedaleko vany leží mrtvá Kassandra. Poněkud v popředí stojí Klytaimestra: v ruce drží zkrvácený meč, obličej a šaty má postříkány krví. Krátká pauza

KLYTAIMESTRA

Já leccos dříve, jak co bylo vhod,
jsem promlouvala; teď však beze studu
chci pravý opak toho vyslovit.
Kdo nepřátelům, kteří na pohled
jsou přáteli, se chystá oplatit
to nepřátelství, jak by jinak moh'
jim nastražiti léčku záhuby
tak vysokou, že zvěř jí nepřeskočí?

Ten zápas dávno jsem už chystala,
a třebaš pozdě, zvítězila jsem.

Zde stojím, kde mé rány dopadly;
je dokonáno. Jak jsem provedla
svůj čin, to nijak nechci zapírat.

Postoupí několika pádnými kroky před vrata paláce. Sbor před ní zděšeně ucouvne

Já roucho, sítkované rybářská
jak síť a velké, plné nádhery,
však zhoubné, jsem naň vrhla — nemohl
se vyplésti, ba ani brániti.

Dám mu dvě rány. Dvakrát vykřikl
a zhroutil se. Když ležel, přidala
jsem třetí, slíbený dík Hadovi,
ochránci mrtvých, vládci podsvětí.
Tak padnuv, ducha svého vyvrhne;
a jak tak chrлил prudký krve proud,
tou tmavou prškou rosy krvavé
mě postříkal. *Za řeči vše ukazuje*

Však mne to těší tak,
jak těší setbu, z klíčků rašící,
proud svěží vláhy, nebem seslané.

Ctihodní města Argu občané,
hle, tak se všecko stalo. Chcete-li,
nuž radujte se! Já jsem na to pyšná.
A kdyby bylo slušné nad mrtvým
díků bohům vzdávat, nad tím mrtvým zde
by moh' být právem, víc než právem vzdán!
Tak velkých kletých zločinů byl pln

zde v domě pohár, který naplnil;
on přišel však a sám jej vyprázdnil.

NÁČELNÍK SBORU

Drzost tvých úst mě plní úžasem.
Zde je tvůj muž, a ty se takto chvástáš?

KLYTAIMESTRA

Ah, vy mě strašíte jak ženštinu,
jež nedovede myslit! Ale já
vám říkám s myslí neohroženou,
co víte sami. Chválíte-li mne,
či haníte, co na tom! Tento zde
je muž můj Agamemnon. Mrtev je,
a je to dílo této pravice,
strůjkyně spravedlivé. Tak to jest!

SBOR

Ó ženo, jaký to jed
jsi požila, vzešlý ze země,
či jaký nápoj zlý, jenž vyvřel z mořských vln,
žes propadla běsnění a kletbám národa?
Tys odvrhla obec a lid a budeš teď bez vlasti,
nenáviděný tvore!

KLYTAIMESTRA

Mne vyhnanství teď vydává tvůj soud
a nenávisti, kletbám národa,

však tomuhle — *ukazuje na Agamemnona* —
ses neprotivil dřív,
ač — jako by šlo o smrt ovce jen,
jež vzata ze stád, oplývajících
rounatým bravem — zcela bezcitně
svou dceru obětoval, nejdražší
můj plod, by thrácké větry zažehnal.
Což, tohos neměl hnáti ze země
jak vraha, aby zločin odpýkal?
Však o mém činu slyše, dovedeš
být přísným soudcem! Nuže slyš, co dím:
Jen vyhrožuj — já stejným splatiti
jsem připravena! A až přemůžeš
mě mocí, pak mi můžeš poroučet!
Než určí-li bůh jinak, pozdě sic,
však přece naučíš se rozvaze.

SBOR

Je smělý a pyšný tvůj duch
a zpupně jsi mluvila: ba zřím,
že vražedné úlitby zdar tě pudí k šílenství.
Ta skvrna tam na čele ti sluší krvavá!
A ještě ti souzeno, bys bez přátel, beze cti
splatila ránu ranou.

KLYTAIMESTRA

Ni tucha bázně kráčet nebude
mi domem, dokud bude Aigisthos

Vidím tě nad mrtvolou stát,
slyším jak krákot protivného havrana
tebe zpívat kletou píseň vítěznou.

NÁČELNÍK SBORU

Ó, ó,
ty šílená Heleno, kolik jsi ty,
ach, jediná ty
tam u Troje zhubila duší!

SBOR

Tvou korunou na věčnou paměť je krev,
které, ach, nelze smýt. Duch Sváru byl
v domě kdys,
pro Menelaa trpký základ bídy!

KLYTAIMESTRA

Ted' opravils dřívější soud svých úst,
když k démonu zla
jsi volal: to zbytnělý rodu je běs!
Jsa vypasen, živí v lůně svém chťíč,
vždy lačný krve, a nový vždy hnis,
než stará se zacelí rána.

SBOR

Mocný to, záhubný běs,
ukrutný, jehož ty vzpomínáš
(achach, strašná to vzpomínka!),

vždy lačný hříchu a zkázy.
Ó žel! To Dia dílo jest,
jenž působí vše a provádí vše.
Co splňuje se smrtelníkům bez Dia?
I toto je všechno z vůle boží.

NÁČELNÍK SBORU

Ó žel, můj králi, můj králi, ó žel!
Jak nad tebou lkát,
jak přátelské srdce ti vylít?
Ty ležíš, v tu pavoučí zapleten tkáň,
a smrtí bezbožnou chladneš.

SBOR

Ó žel, ó žel! Jak potupné lože máš,
byv zdolán úskokem lstným
ruky, jež dvojsečnou bodla tě zbraní!

KLYTAIMESTRA

Ty hlásáš, že *mé* je dílo ten čin:
ó neklam se! Jsem
já Agamemnona mrtvého choť?
To starý a zuřivý mstící ten duch
vzal ženy si tvář, s níž nebožtík žil,
a tohoto sklál
jak odplatu: za děti — muže!

SBOR

Kdo by ti dosvědčit chtěl

nevinu na této vraždě, kdo,
jak, jak? Mohl ti pomáhat však
ten mstitel od jeho otce.
Jeť nucen vraždy černý duch
vždy v proudech krve příbuzné
se ztápět. Všude, kdekoli se zjeví,
zas nové zločiny plodívá zločin.

NÁČELNÍK SBORU

Ó žel, můj králi, můj králi, ó žel!
Jak nad tebou lkát,
jak přátelské srdce ti vylít?
Ty ležíš, v tu pavoučí zapleten tkáň,
a smrtí bezbožnou chladneš.

SBOR

Ó žel, ó žel! Jak potupné lože máš,
byv zdolán úskokem lstným
ruky, jež dvojsečnou bodla tě zbraní!

KLYTAIMESTRA

Oh, není potupná, není ta smrt,
jež tohoto postihla z pravice mé,
a bez práva nebyl ten úklad můj;
a on, když přivodil na náš dům strast,
si nevedl zrádně. Leč drahý můj květ,
jím zplozený, v oběť — on otec — dal sklát,
mou Ifigeneiu, zdroj přemnohých slz!

Jak jednal, tak se mu stalo — toť vše.
Nuž nechat se v podsvětí nechlubí nic!
Můj smrtící meč
jej zahubil: sklídlil, co zasel.

SBOR

Mne soudnost opouští a bystrý důvtip,
nevím si v rozpacích rady:
ten dům se hroutí — kam se teď mám podít?
Mám hrůzu před krvavým bouřným přívalem,
jenž kácí domy; prška —

ukazuje na krvavé skvrny Klytaimestřiny —

už jej hlásí!

Už na jiném zas bruse Osud ponurý
meč pomsty brousí k jinému dílu zkázy.

NÁČELNÍK SBORU

Ó země, ó země, kéž byla bys v klín
mě přijala, nežli jsem uzřít ho moh'
v tom lůžku stříbrné vany!
Kdo pochová jej, kdo opláče jej?
Či troufáš si vykonat sama tu věc,
lkát nad mužem, jehož jsi zabila ty,
a duši vzdát hříšně tak nečestnou čest,
ach, za jeho hrdinské činy?

SBOR

Kdo bude zpívati pohřební oslavnou píseň

nad tím hrdinou božským,
kdo v slzách truchlit z upřímného srdce?

KLYTAIMESTRA

Té starosti nech, to není věc tvá!
On pravicí mou
se skácel a zemřel — já pohřbím ho těž,
a bez nářku těch, jež chová náš dům.

S řezavou ironií

Ale Ifigeneia vyjde mu tam
— ukáže na zem —

as radostně vstříc
až k převozu, přes který přeplová žal,
a obejmeme jej
a přivítá — dcera otce!

SBOR

Tak splácíš výčitky zas výčitkami;
těžko tu rozhodnouti.
Však za kořist kořist; vraždí-li kdo, pyká.
A dokud sedí na svém trůně mocný Zeus,
má provinilec trpět; to je zákon.
Kdo může símě kletby z domu vyplenit?
Ten rod — *ukazuje na palác* —
je příkut k zločinu a zkáze.

NÁČELNÍK SBORU

Ó země, ó země, kéž byla bys v klín

mě přijala, nežli jsem uzřít ho moh'
v tom lůžku stříbrné vany!
Kdo pochová jej, kdo opláče jej?
Či troufáš si vykonat sama tu věc,
lkát nad mužem, jehož jsi zabila ty,
a duši vzdát hříšně tak nečestnou čest,
ach, za jeho hrdinské činy?

SBOR

Kdo bude zpívati pohřební oslavnou píseň
nad tím hrdinou božským,
kdo v slzách truchlit z upřímného srdce?

KLYTAIMESTRA

Tvůj výrok o zkáze, v domě jež dlí,
má pravdivý zvuk.
Nuž já s tím démonem, hubícím rod,
chci uzavřít smír. Chci nynější stav
vzít na sebe, třebaš jej těžko lze snést.
Ať z domu však zmizí a jiný zas rod
jde sužovat vražděním příbuzných! Já
chci malou jen část svých pokladů mít,
vše stačí mi, jen když to vzájemných vražd
zlé šílenství vyhostím z domu.

Zprava přikvapí s ozbrojeným průvodem

AIGISTHOS

Ó milé světlo dne, jenž přináší

mi pomstu! Věřím dnes, že mstitelé
 nás lidí, bozi, shůry shlížejí
 na lidské hříchy, věřím, vidím-li,
 jak v rouše Líticemi utkaném
 ten muž zde leží — jak jsem tomu rád! —
 a pyká za hřích ruky otcovy.

Zpola do hlediště

V té zemi vládl Atreus, jeho otec.
 S mým otcem, se svým bratrem Thyestem
 — chci mluvit zřetelně — měl o trůn spor
 a vyhnal ho jak z domu, tak i z obce.
 A Thyestes se vrátil, ubohý,
 jak prosebník zas domů, u krbu
 pak došel pouze potud ochrany,
 že nebyl usmrčen a nezbrotil
 svou krví půdu otců. Bezbožný
 však Atreus, otec toho muže zde,
 slavil, jak říkal, hody veselé,
 a chtěje mého otce pohostit
 — spíš horlivě než s láskou — předložil
 mu k snědku — maso z jeho vlastních dětí!
 A prsty na nohou a na rukou
 jim utral, pod pečení schoval je
 a pokrm ten dal otci předložit,
 jenž u zvláštního stolku hodoval.
 Nic netuše, on vzal a pojedl
 ten pokrm, rodu neblahý

— ke sboru — jak zříš.

Však potom poznal ohavnou tu věc
 a zabědovav naznak upadl
 a dávil přitom maso zabitých,
 zlý osud svoláváje na náš rod,
 a bera ve společnou kletbu to,
 že zvrátil stolek, vykřikl: „Takto ať
 se skácí veškeren rod Pelopův!“

A proto tento padl, jak tu zříš.
 A já tu vraždu právem zosnoval!
 Ten muž mě vyhnal s otcem ubohým,
 mne, třináctého syna. Tehdy jsem
 byl malý, v plénkách. Pomsta přivedla
 mě zase nazpět, když jsem vyrostl,
 a vymysliv ten úklad zloradný,
 já z dálky toho muže napadl.
 A nyní, když jsem v pomsty osidlech
 ho spatřil, je mi vítána i smrt.

NÁČELNÍK SBORU

Aigisthu, nectím zpupnost po zlém činu.
 Ty pravíš, žes ho zabil vědomě
 a sám tu žalnou vraždu zosnoval.
 A já ti pravím zas, že na soudě
 tvá hlava neunikne kamenům
 a kletbám všeho lidu: tím bud' jist!

AIGISTHOS

Tak mluvíš ty, ty veslař nejnižší,

ač velí ten, kdo stojí na můstku?
 Jsa stařec, poznáš, jak je obtížné
 se učit ve věku tak vysokém,
 když se mu káže chovat poslušně;
 však žalář, trýzeň hladu výteční
 jsou lékaři, ti činí zázraky
 i u starců! Což ty to nevidíš,
 zde toto vida? *Ukazuje na mrtvoly*

Proto nevzpouzej
 se biči, sic tě švihne bolestně!

NÁČELNÍK SBORU

Tys cíhal, sketo, doma na toho,
 jenž přišel právě z války, mužovi
 jsi přitom lože hanobil a smrt
 jak tuto vojevůdci přichystal?

AIGISTHOS

I tato řeč ti slzy vynese!
 Tvůj jazyk Orfeova jazyka
 je opakem. On hlasu lahodou
 vše poutal, ty však budeš spoután sám,
 že dráždíš k hněvu planým štěkotem.
 Až se tě zmocním, zkrotneš, uvidíš!

NÁČELNÍK SBORU

Ty budeš vládnout v Argu, pravda, ty!
 Zchystals mu smrt, a ty sis netroufal

tu vraždu vlastní rukou vykonat!

AIGISTHOS

Lest provést bylo zřejmě na ženě,
 já, dávný sok, jsem budil podezření.
 Ted' statky toho muže zaberu
 a pokusím se vládnout občanům.
 A těžkým jařmem zkruším vzpurného.
 Co s volným hřebcem, z ovsu zbujnělým!
 Tma protivná a soudruh její hlad,
 ti dozorci ho měkkým učiní.

NÁČELNÍK SBORU

Proč ve své zbabělosti neskolils
 ho sám, proč ho ta žena zabila,
 té země poskvrna i jejích bohů?

Vzhlížeje k nebi

Zří ještě světlo slunce Orestes,
 aby se vrátil s přízní osudu
 a ty zde oba zdolal krvavě?

AIGISTHOS

Tak chceš jednat a tak mluvit:
 nuže poznáš zakrátko,
 že ses chybil zdravé mysli
 a že vládce urážíš.

K svému průvodu

Vzhůru, milí ozbrojenci,

přiblížil se činu čas!

Ozbrojenci se seřadí s nastavenými oštěpy

NÁČELNÍK SBORU

ke sboru

Vzhůru, chop se každý jílce,
k ráně připrav si svůj meč!

Členové sboru se seřadí s tasenými meči

AIGISTHOS

Také já se chápu jílce,
nevzpírám se zemřítí.

Tasí meč a postaví se v čelo ozbrojenců

NÁČELNÍK SBORU

Vítáme, žes hotov zemřít;
jak si přeješ, tak se staň!

Postaví se v čelo sboru; obě strany vykročí proti sobě

KLYTAIMESTRA

ustupujíc mezi ně

Nikoli, můj drahý choti,
nepáchejme nové zlo!

Ukazujíc na mrtvolu

Už zde této žně je mnoho —
ach, ta sklizeň neblahá!

Dosti zkázy, nezačínej
nic! Už tak jsme samá krev.

Ke sboru s důstojnou převahou

Jděte domů, kam kdo patří,
jděte, starci vážení,
než si všichni ublížíte!

Co se stalo, stalo se.
Kdyby bylo dost těch útrap,
můžeme to vítat jen,
jsouce strašně poranění
krutým spárem démona.
Takto mluvím k vám já žena,
dá-li kdo co na mou řeč.

Při posledních slovech pohlédne na Aigistha.

Obě strany coudnou, zbraně uklidí

AIGISTHOS

Že však tihle rozpoutali
na mne drzý jazyk svůj
a že vyzývali osud
svými slovy strašnými!

NÁČELNÍK SBORU

K muži špatnému se lísat
není zvykem Argejských!

AIGISTHOS

Však se s tebou vypořádám
za to někdy později!

NÁČELNÍK SBORU

Nikdy, přivede-li božstvo
Oresta zas do vlasti!

AIGISTHOS

mávnuv pohrdavě rukou

Vyhnanci se rádi živí
nadějemi, to já vím.

NÁČELNÍK SBORU

Jen se čiň, a przně právo,
tučni! Možnost k tomu máš!

AIGISTHOS

Tu svou zpozdilost mi splatíš
velmi draho, tím buď jist!

*Chystá se opět tasiti meč. Klytaimestra ho zadrží a odvádí ho
k vratům*

NÁČELNÍK SBORU

Jen se nadýmej jak kohout
směle u své slepice!

KLYTAIMESTRA

Nehleď na ten planý štěkot!
Budeme-li já a ty
pány domu, uvedeme
všechno do pořádku zas.

*Vejde s Aigisthem do paláce. Vrata se za nimi zavírají, zatím
co sbor odchází vpravo a ozbrojenci vlevo*

OBĚŤ NA HROBĚ